

value objectives are connected to global trends in a worldwide education development and changes in labor markets, while maintaining the benefits and advantages of the national schools, policies and moral values of society aimed at improvement of social status of teachers, implementation to the educational process some new educational technologies and expanding educational researches.

Ethics, educational ethics, professional and pedagogical ethics, teaching culture, moral consciousness, the model of professional and ethical training

УДК 378.22.(477)

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ МАГІСТРАТУРИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

а

***Л.В. Кліх, кандидат біологічних наук, доцент,
О.В.Зазимко, кандидат технічних наук, доцент***

В статті проаналізовано сучасні інтерпретації терміну «готовність до професійної діяльності», розглянуто його значення для магістрів аграрних спеціальностей, а також визначено показники, що характеризують рівень його сформованості.

Готовність до професійної діяльності, магістратура

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку професійної вищої школи основною ідеєю концепції вищої освіти є підготовка фахівця відповідного рівня і профілю, конкурентноздатного на ринку праці, компетентного, відповідального, який вільно володіє своєю професією й орієнтується в суміжних галузях діяльності, здатного до ефективної роботи за обраною спеціальністю на рівні світових стандартів, готового до постійного професійного зростання, соціальної і професійної мобільності. Результатом професійної підготовки студентів магістратури стає формування їх готовності до професійної діяльності, що в свою чергу вимагає від них формування цілого ряду професійних, дослідницьких та інноваційних умінь, у тому числі проводити дослідження, вирішувати професійні, дослідницькі та інноваційні завдання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблеми готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності завжди приділялась належна увага науковців, зокрема методологічним засадам сучасної педагогіки, відображеним у працях В. Андрющенка, І. Зязюна, В. Лугового; концептуальним засадам професійної підготовки фахівців, відображеним у роботах Р. Гуревич, О. Дубасенюк, Л. Хомич; Т. Мельничук, питанням підготовки майбутніх фахівців у контексті професійної освіти, що відображені у працях Л. Товажнянського, О. Коваленка, О. Романовського. Незважаючи на зазначене нині відсутнє однозначне

визначення поняття «готовність до професійної діяльності» для студентів магістратури аграрного профілю.

Мета статті. У контексті нашого дослідження аналізу підлягає інтерпретація поняття **«готовність»** та його їх класифікація у психолого-педагогічних дослідженнях.

Виклад основного матеріалу дослідження. Головною метою навчання студентів у ВНЗ є формування їх готовності до професійної діяльності. У зв'язку з цим багато авторів досліджують «готовність» стосовно конкретного виду діяльності і характеризують як якісний показник саморегуляції фахівця на різних рівнях перебігу процесів – фізіологічному, психологічному, соціальному, якими визначається його поведінка [4]. Великий тлумачний словник сучасної української мови визначає «готовність до діяльності» як стан мобілізації психологічних і психофізіологічних систем людини, які забезпечують виконання певної діяльності [2]. У психолого-педагогічних джерелах „готовність” визначається як активно-діяльнісний стан особистості, установка на певну поведінку, мобілізованість сил на виконання завдання [3]

На думку В. Свистун та Т. Мельничук готовність до професійної діяльності – це усвідомлений та активно-діяльнісний стан, який забезпечує особистісну й професійну самореалізацію та самоактуалізацію під час вирішення професійних проблем на основі психолого-педагогічної компетентності, особистісного та професійного досвіду, творчого використання індивідуально-психічних особливостей та інтелектуального потенціалу в процесі професійної діяльності [6]. А. Линенко визначає готовність як цілісне утворення, яке характеризує емотивно-когнітивну і вольову мобілізаційність суб'єкта в момент його залучення в певну діяльність [5]. Л. Кондрашова визначає готовність як складне особистісне утворення, яке охоплює ідейно-моральні та професійно-педагогічні погляди і переконання, професійну спрямованість психічних процесів, самовладання, педагогічний оптимізм, налаштованість на педагогічну працю, здатність до подолання труднощів, самооцінку результатів цієї праці, потребу в професійному самовихованні. Р. Ваврик вважає готовність цілісним внутрішньо-особистісним утворенням, яке є похідним від інтегративної єдності його теоретичних, практичних і спеціальних здатностей і вмінь, а також психологічної й фізичної здатності до виконання завдань професійної діяльності в умовах ВНЗ [1].

На думку переважної більшості науковців, професійна готовність майбутнього фахівця характеризується інтегративним станом особистості, яка поєднує оптимальну систему знань, умінь, навичок, потреб, мотивів і здібностей, тобто все те, що складає професійні якості фахівця та його ставлення до діяльності. Готовність особистості до діяльності виявляється її здатністю до організації, виконання і регулювання своєї діяльності. Вона зумовлюється багатьма факторами, найважливішим з яких є система методів і цілей, наявність професійних знань і вмінь, безпосереднє включення особистості в діяльність, у процесі якої

найбільш активно формується потреби, інтереси і мотиви здобуття суттєвих, значущих, найбільш сучасних знань і вмінь [5].

Готовність до професійної діяльності виступає одним із критеріїв результативності професійної підготовки магістрів і є зв'язуючим компонентом між процесом університетської підготовки і майбутньою працею фахівця, де готовність виступає як позитивна установка на майбутню діяльність. Разом з тим термін «підготовка майбутніх фахівців» трактується науковцями як комплекс заходів, спрямований на формування готовності до реалізації збалансованої професійної діяльності, ефективної комунікаційної взаємодії, розв'язання нестандартних завдань і саморегуляції на основі компетентного використання фахівцем власного індивідуального стилю діяльності.

Проаналізувавши наявні в наукових публікаціях інтерпретації досліджуваного поняття ми вважаємо, що *готовність* майбутнього магістра аграрного профілю до професійної діяльності це стан, який забезпечує його професійну самореалізацію через ефективне поєднання оптимальної системи знань, умінь, навичок, потреб, мотивів та здібностей особистості.

Формування готовності майбутніх магістрів аграрних спеціальностей до професійної діяльності має розглядатися як цілісна система, що будується на науково обґрунтованій основі з урахуванням теоретичних і методичних положень вітчизняної і зарубіжної педагогіки, на загальних концепціях індивідуалізації та диференціації магістерських програм підготовки, а також використанні системного підходу до організації навчально-виховного процесу. Це означає утворення у них необхідних мотивів, мотивацій, настанов, досвіду, які забезпечують можливість ефективно організувати професійну діяльність та оптимально нею управляти.

Механізм формування готовності фахівця досить складний, основу його становлять зв'язки між професійними настановами, переконаннями і діяльністю, між інтелектуальними, емоційно-вольовими і психофізіологічними процесами та явищами в структурі професіоналізму. Отже, вимоги до професійної готовності сучасних фахівців мають бути досить високими і спиратись, в першу чергу, на створення максимально оптимальних умов для розкриття й розвитку здібностей, самовизначення особистості [6].

Формування готовності до професійної діяльності можливе за умови реалізації у навчальному процесі системи загальнопедагогічних і спеціальних принципів, що належать до цілей і змісту підготовки, відображають системний підхід, розкривають особливості набутих умінь та досвіду в процесі магістерської підготовки. Основою змісту формування готовності майбутніх магістрів аграрного профілю є державний стандарт вищої освіти, що який стає основою для нормативної складової навчальних планів, а також магістерські програми, які формують їх вибіркочу складову. Системи вимог до якості організації професійної підготовки майбутніх фахівців аграрного профілю розглядається через її спрямованість на підготовку компетентного фахівця нової генерації,

підготовленого для здійснення їх професійної діяльності та конкурентно-здатності. Об'єктивно-суб'єктивними факторами, що сприяють професійній готовності є ефективне опанування професійною компетентністю, потреба у досягненні високих результатів професійної діяльності, особиста відповідальність, творчий підхід, самореалізація і самовдосконалення [4].

Структуру готовності становлять такі властивості, риси та прояви: позитивне ставлення до діяльності; адекватні вимоги до неї; професійні риси характеру; здібності, темперамент, мотивації; необхідні знання, навички і вміння; стійкі, професійно важливі особливості сприйняття, уваги, мислення, емоційних і вольових процесів [7]. Готовність до професійної діяльності характеризується сформованістю не лише професійних знань, а й набуття відповідних умінь, що досягається з допомогою відповідної організації навчального процесу та застосування сучасних педагогічних технологій. Однією з форм відображення в навчальному процесі контексту професійної діяльності фахівця є його кваліфікаційна характеристика, яка виступає в ролі посередника між професійною і навчально-пізнавальною діяльністю. Ефективність процесу формування готовності до професійної діяльності в процесі навчальних занять забезпечується системою умов і засобів. Це комплексна організація діяльності студентів, взаємозв'язок теоретичного і практичного навчання, змісту, форм і методів навчання.

На наш погляд, основним завданням професійної підготовки майбутніх фахівців є поетапний розвиток у студентів ціннісної орієнтації на творчу самореалізацію у майбутній професійній діяльності, оволодіння системою загальнонаукових і професійних знань, професійних, дослідницьких та інноваційних умінь, розвиток здібностей особистості.

Формування фахівця, підготовка якого повинна відповідати сучасним вимогам, починається з ВНЗ. Випускник магістратури повинен бути дослідником, проектувальником, розробником нових технологій, у зв'язку з чим до нього пред'являються такі вимоги: сформованість умінь прогнозувати і проектувати розвиток особистісних якостей своїх підлеглих; бути готовим до інноваційного пошуку нових форм і методів роботи; планувати і здійснювати рішення професійних завдань у цілісному процесі. Він стає носієм конкретних знань, умінь і навичок, які можуть нескінченно вдосконалюватись. Граничної рамкою їх розвитку виступають функції, які визначаються структурою їх професійної діяльності.

Згідно з освітньо-кваліфікаційною характеристикою готовність майбутнього магістра аграрного спрямування до професійної діяльності має базуватися на професійних, дослідницьких та інноваційних вміннях, у тому числі: використовувати технології аграрного виробництва; забезпечувати збалансовану діяльність; здійснювати ефективне ділове спілкування рідною й іноземними мовами; покладатися на основні економічні закони, правові засади і моральні переконання у процесі професійної діяльності; здійснювати аналіз інновацій; застосовувати закони формальної логіки і творчий підхід у вирішенні нестандартних ситуацій.

Вивчення наукових джерел свідчить про інтерес багатьох науковців до розвитку професійно значущих якостей майбутнього фахівця [8]. Проведений нами аналіз науково-педагогічної і методичної літератури дав змогу акцентувати увагу на реалізації якостей, необхідних для формування високого рівня готовності майбутніх магістрів аграрних спеціальностей до професійної діяльності в процесі навчання, відображених в таблиці.

Реалізація таких якостей у процесі навчання сприятиме формуванню готовності до професійної діяльності майбутніх магістрів аграрного профілю, та забезпечить умови підвищення їх професіоналізму у будь-якому виді своєї діяльності.

Таблиця

Якості, необхідні для формування готовності майбутніх магістрів аграрних спеціальностей до професійної діяльності

Якості магістрів	Характеристика якостей
<i>професійні</i>	високий рівень знань з професійно-орієнтованих дисциплін, що розкриваються через отримані теоретичні і практичні знання, уміння та навички у процесі використання за професійним спрямуванням
<i>творчі</i>	формування вмінь самостійно вдосконалювати і корегувати засвоєні знання, уміння та навички, творчо виконувати професійну роботу
<i>інноваційні</i>	вміння встановлювати професійні цілі і реалізовувати їх за мінімальних витрат з використанням нестандартних шляхів розв'язання
<i>комунікативні</i>	вміння встановлювати контакти у колективі, спілкуватися рідною та іноземними мовами, проводити переговори із зацікавленими особами
<i>управлінські</i>	формування вмінь організовувати, планувати, контролювати, прогнозувати та систематизувати технологічні показники, швидко приймати управлінські рішення
<i>використання сучасних інформаційних технологій</i>	використання персональних комп'ютерів, сучасних програм пошуку, обробки та передачі інформації в професійній діяльності

Висновки. Отже, на основі аналізу основних дефініцій дослідження ми дійшли висновку, що *готовність* майбутнього магістра аграрного профілю до професійної діяльності це стан, який забезпечує його професійну самореалізацію через ефективне поєднання оптимальної системи знань, умінь, навичок, потреб, мотивів та здібностей особистості. Вона характеризується формуванням позитивної мотивації та ціннісної орієнтації щодо майбутньої професійної діяльності, високим рівнем знань з професійно-орієнтованих дисциплін, сформованістю професійних, дослідницьких та інноваційних вмінь, а також рядом особистісних якостей фахівця.